

Gladiator, el darrer film de romans amb tota la parafernàlia espectacular que fa al cas és un exemple magnífic del gir que ha fet el cinema americà cap a l'espectacle de masses amb lliçó política inclosa: una vaga defensa de la democràcia entesa en un sentit molt clar: la font de veritat prové de la massa.

Mirant el film no vaig poder estar-me de comparar-lo mentalment amb *Espartacus* (1960), dirigida per Stanley Kubrick i basada en una novel·la homònima de Howard Fast, un escriptor comunista convenientment purgat en la caça de bruixes americana dels anys cinquanta. A *Espartacus* els esclaus pretenen fer una revolució, o més exactament volen la seva llibertat personal. Els americans van fer girar la llibertat de classe social cap a la llibertat personal. Sigui com sigui, Espartacus és l'heroi capaç d'aglutinar una enorme massa d'esclaus, de carn de canó, els dóna una dignitat i els condueix a enfrontar-se amb Roma. En una batalla cinematogràficament cèlebre, l'exèrcit d'Espartacus és derrotat i l'heroi mateix crucificat. Només el seu fill heretarà la llibertat personal, de fet és l'única esperança de la pel·lícula, de to èpic i ritme alternat entre escenes exteriors d'acció i escenes interiors d'introspecció psicològica i lentitud.

A *Gladiator*, els traços psicològics són de factura gruixuda. Màximus, el general honest de l'exèrcit romà, eixampla els límits de l'imperi fins als confins de les fronteres. Còmodo, l'emperador malvat, és una caricatura de tebeo de la bogeria i les disputes entre ambdós es desfermen a l'arena d'un circ romà ple de gentades que gaudeixen de l'espectacle sagnant i violent sempre, però políticament correcte.

Màximus és l'heroi que més densitat psicològica presenta: és l'heroi que ha d'acomplir el seu destí familiar malgrat ell mateix. Voldria tornar a casa i viure plàcidament a la seva caseta i el seu hortet però ha de foragitar l'impostor que ocupa el poder imperial.

Andreu Loncà

Només ho aconseguirà sent el millor gladiador.

A partir d'aquí, la semblança amb la realitat virtual dels *mass-media* està servida. L'heroi modern només potser un gran futbolista, un gran jugador de bàsquet que aconsegueix l'aplaudiment de la massa.

Roma sembla un pretext per parlar de l'actual imperi: els EUA. Les grans festes massives són la forma de mantindre entretinguda la plebs donant-los la carnassa, la ferocitat que reclamen, l'espectacle que fa agitar les palpitations del cor.

La democràcia moderna es redueix a aixecar el dit en senyal de clemència perquè l'heroi bo no mori o a abaixar-lo perquè sigui degollat. La política ha estat trasllada al circ i l'espectacle és la manera segura de mantenir-ho tot igual, entre crits, corredisses, sang, esforç i suor sobre les estadis del món –ai, no, volia dir el circ romà!

Espartacus mostrava la història de la impossibilitat d'un sublevació d'esclaus, *Gladiator* mostra el relat d'un home que acompleix el seu destí personal en un món on la font de veritat prové de la gent, de la massa.

Hem passat de la "turba roja" d'esclaus que ha de ser massacrada, com s'esdevé a *Espartacus*, a la massa vociferant i divertida que acut als espectacles i queden satisfets després de pagar una mòdica suma. Passar de "turba" a "massa" no és pas una qüestió anodina. Passar d'"esclau" a "consumidor", tampoc.

ANDREU LONCÀ

